

KOMPOZİSYON YAZMANIN METODU (YÖNTEMİ)

Türk edebiyatında kompozisyon, “tertîp, düzen, düzenli yazı” anlamlarına gelmektedir.

Kompozisyon yazma işi, şu sıraya göre yapılır:

Kendi seçtiğimiz veya bir başkası tarafından seçilen bir konu üzerinde kompozisyon yazarken, zihnimizde yapacağımız ilk işlem; o konu ile ilgili duygu, düşünce, hayal ve bilgilerimizi canlandırmaktır.

Üzerinde kompozisyon yazacağımız konu; şiir veya düzyazı türünde bir eser, herhangi bir eserden alınmış bir parça, bir atasözü, bir özdeyiş veya soyut bir duygu (sevmek gibi) olabilir.

Meselâ (örnek olarak), şu sözü ele alalım: “Hayatta hiç kimse başarı merdivenini elleri cebinde tırmanmamıştır.” Bu sözde, konu, “çalışmak, başarıya için çalışmak”tır.

Konuyu bulduktan sonra yapacağımız ikinci işlem, kompozisyon konumuzdaki ana düşünceyi ve yardımcı düşünceleri belirlemektir.

Ana düşünce (fikir); bir konu üzerinde bir kimsenin kendine özgü düşüncesidir. Mesela yukarıdaki sözde, ana düşünce “Başarılı olmak için çok çalışmalıyız.” Cümlesi olabilir.

Ana düşünceyi destekleyen, ana düşünceyle ilgili olan öteki düşüncelere de “**yardımcı düşünceler**” denir.

KOMPOZİSYON YAZMA DENEMESİ

Bize “**Orman konusunda bir kompozisyon yazınız.**” denilmiş olsun.

Burada konu “orman”dır.

- ✓ Önce paragraf yaparız.
- ✓ Ormanın tanımını yaparız. (*Orman, insan ve toplum için faydalı olan, içinde farklı canlıları barındıran, ağaçlardan oluşan bir yerdir.*)
- ✓ Ana düşünceyi belirleyeceğiz. (*Orman, insan ve toplum için çok faydalı olduğundan korunmalıdır.*)
- ✓ Ana düşüncemizi, paragraf yaparak, açıklayacağız.
- ✓ Sonra yardımcı düşünceleri belirleyeceğiz.
 - *Orman, yeşilliklerle örtülü, tabiatın bir parçasıdır.*
 - *Çeşitli hayvan türlerini barındırır.*
 - *İçimizdeki güzellik duygusunu tatmin eder.*
 - *Orman, ekonomik bir kaynaktır.*
- ✓ Yukarıda belirlediğimiz yardımcı düşüncelerin her birini, birer paragrafta açıklayacağız.
- ✓ En son olarak satırbaşı yapıp, yeni bir paragrafta; “*Kısaca, kısacası, demek ki, öyleyse, netice olarak,...*” gibi ifadelerden birini kullanarak, ormanlarımızı korumamız gerektiğinden söz ederek yazımızı bitireceğiz.
- ✓ Yazımıza bir de başlık koyduk mu, bu iş tamamdır. (Ormanlar Canımız)

Bu kadar kolay işte. 😊

KOMPOZİSYONDA KAĞIT VE YAZI DÜZENİ

Düzenli bir kompozisyon yazarken;

- a. *Kullanacağımız kağıt beyaz ve çizgisiz olmalıdır.*
- b. *Kompozisyon yazılılarında siyah kurşun kalem, ödevlerde mavi mürekkepli dolmakalem veya tükenmez kalem kullanılmalıdır.*
- c. *Kağıdın etrafına süsleme yapmak, resim yapmak gereksizdir.*
- d. *Yazılar okunaklı ve eşit aralıklı yazılmalıdır. Harfler, kelimeler ve satırlar arasında eşit boşluk olmalıdır.*

ÖRNEK KOMPOZİSYON YAZILARI

Konu: "Yazın gölge hoş, kışın çuval boş." Atasözünü açıklayan, düzenli bir yazı yazınız.

ZAMANINDA ÇALIŞMAK

Tarımla uğraşanların ürün alma zamanı, yaz mevsimidir. Tarlalar, baharda ekilmeye hazırlanır, sürülür, tohum ekilir, ilaçlanır. Yazın olgunlaşan ürünler toplanır, temizlenir, ayıklanır ve kış için depolanır. Böylece insan zamanında çalışarak sıkıntılı günleri için birikim yapmış olur, o günler gelip çatığında da sıkıntı çekmez.

Yaz günlerine benzetilen gençlik günleri, insanların kış mevsimine yani yaşlılık günlerine hazırlanma günleridir. İnsanın gençliği, yaz günleri gibi rahat, kaygısız, neşe ve umut doludur. Bu durum, insanı hayatın hep böyle geçeceği şeklinde bir düşünceye sürükler. Oysa her yazın bir de kışı, yani soğuk ve yiyeceklerin kıt olduğu mevsimi vardır. İnsanın yaşlılığı da böyledir. Gençken çok olan enerji, sağlıklı olma durumu ve umutlar, yavaş yavaş insanı terk eder. Yerini hastalık, halsizlik ve bıkkınlık alır. İnsan, karşılaştığı sorunları -en çok da parayla ilgili olanları- çözmede zorlanır. Memnun olmadığı hayatını değiştirecek, yeni baştan kuracak, düzenleyecek enerjisi ve zamanı kıttır. Bu sebeple insan enerji ve sağlık dolu gençlik günlerini, hayal kurarak geçirmek yerine, kış günleri için çalışmalı, birikim yapmalı. İşte o zaman, yaşlılık günlerinde rahat bir yaşam sürebilir.

Bu her alanda böyledir; her başarı, her rahatlık, her zenginlik; bir çalışmanın, hazırlanmanın, yetişmenin, birikimin sonucudur. Kimse çalışmadan, alın teri dökmeden bir yere gelemeyiz, şans eseri gelse bile, geldiği yerde tutunamaz, orada kalamaz. Ancak bilgisi, çabası, birikimi ve kişiliği ile geldiği yeri hak ettiğini ispatlarsa, insanlar ona saygı gösterir, o da ulaştığı yerde rahat eder.

Öyleyse, her şeyin tozpembe görüldüğü ve insanı tembelliğe, yaşamın tadını çıkarmaya davet eden yaz mevsimine kanmamalı, gençlik günlerini iyi değerlendirmeli. Yaşlılığını rahat geçirmek için bu günden kolları sıvmalıdır. Aksi halde insan, masaldaki ağustos böceğinin durumuna düşmekten kurtulamaz.

Konu: "Ne ekersen onu biçersin." Sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.

NE EKERSEN ONUBİÇERSİN

Bu dünyada herkes yaptığının karşılığını bulur. Kötüler er geç cezalarını çekerler. İyiler ise, türlü şekil ve yollarla mükâfat görürler.

İyi niyetle attığımız her adım, yaptığımız her iş, er geç yüzümüzü güldürecektir. Birçokları, karşılaştıkları zorluklardan, kötü ve sıkıntılı durumlardan yakınırlar. Oysa tüm kötülüklerin ve acı gerçeklerin ilk tohumu insan ruhuna atılır. Yalnız kendini düşünmenin ve bencilliğinin ihtirasına kapılan insanoğlu, dünyayı kendi arzularını fazlasıyla doyurabileceği bir ganimet alanı sanır. Vicdan, irade ve eğitim, o büyük güçlerini göstermediği sürece kötülükler kara bir bulut gibi sarar dünyamızı.

Bazen işlerimizin gönlümüzce olmadığına, çabalarımızın meyvelerini alamadığımıza üzülürüz. Bunların gerçek nedenleri üzerinde duracağımıza, koyu bir karamsarlığa kapılırız. Hayatta atılan ilk adımlar, sonuçları bakımından çok önemlidir. Bu nedenle hayatta, her türlü alanda ilk adımları atarken çok dikkatli olmalıyız. Yersiz düşüncelerle, yanlış davranışlarla çevremize, dolayısıyla da kendimize zarar vermekten kaçınmalıyız. Başkalarının bize karşı iyi niyetli olmalarını istiyorsak, önce kendimiz iyi olmalıyız.

Kısacası; Her birey kendi içindeki kötülük tohumlarını yok etmeyi başardığı takdirde, bu dünyada kötülük denen şey de ortadan kalkacaktır.